

Звіт про роботу «Університету третього віку» у районних територіальних центрах соціального обслуговування м. Києва у 2022-2023 навчальному році

Створення системи освіти для навчання людей старшого віку відповідно до їх потреб є важливою умовою забезпечення права на навчання впродовж всього життя та становлення України як правової і соціальної держави. Сьогодні концепція навчання впродовж всього життя прийнята і здійснюється в більшості розвинутих країнах світу. В багатьох європейських країнах близько 80% дорослого населення бере участь у навчальних програмах різного типу.

Відповідно до меморандуму безперервної освіти Європейського союзу освітні системи повинні вміти гнучко адаптуватися до сучасних умов. Це особливо важливо для вирішення проблем людей «третього віку».

На виконання наказу Міністерства соціальної політики України від 25.08.2011 № 326 «Про впровадження соціально-педагогічної послуги «Університет третього віку» у 9 районних територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) міста Києва (далі – територіальні центри) були організовані та функціонують Університети. У територіальному центрі соціального обслуговування Подільського району м. Києва отримувачі соціальних послуг мають можливість відвідувати гуртки, а у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Голосіївського району м. Києва також працює Центр активного довголіття.

У 2022-2023 навчальному році на 68 факультетах та у 67 гуртках навчалось 2 373 особи, з них 418 осіб з інвалідністю. Значна кількість слухачів виявили бажання навчатися на декількох факультетах, гуртках та клубах одночасно. У зв'язку з введенням в Україні воєнного стану, на виконання директивного листа Київської міської ради у приміщеннях територіальних центрів були відкриті пункти видачі гуманітарної допомоги, у зв'язку з чим проводити навчання в них не є можливим. Тому Університети третього віку територіальних центрів Печерського і Святошинського районів станом на початок поточного навчального року не відкрилися для відвідування.

На час дії воєнного стану вся система роботи Університету була вимушена адаптуватися до нових сучасних умов. Заняття проходили згідно з розкладом в приміщеннях установ, в районних бібліотеках, а за сприятливої погоди на свіжому повітрі та в режимі онлайн. Звичною формою навчання стали дистанційні групові заняття та індивідуальні консультації в форматі відео-конференцій через програми Zoom, Skype, соціальні мережі Facebook, Viber. Особливо вони корисні для тих слухачів, хто перебуває за кордоном. Це допомагає їм відчувати себе на відстані в єдиній родині Університету. У Viber групах факультетів та гуртків постійно висвітлюються новини про роботу Університету, цікава інформація з нагоди свят та пам'ятних подій, різні оголошення.

Різні форми та методи освітньої діяльності сприяють активній позиції, активному способу життя, формуванню позитивних емоцій у людей поважного

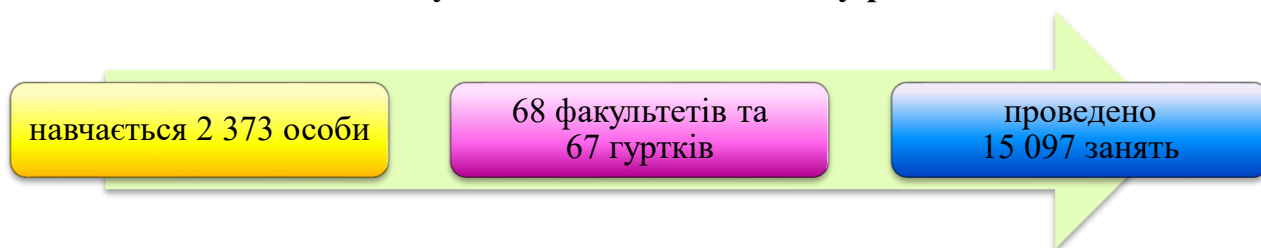
віку. Вони дають можливість людям з різним освітнім рівнем, різними інтересами знайти прийнятні для себе варіанти.

Слухачі Університету регулярно отримують інформацію щодо заходів уряду та місцевої влади, пов'язаних з воєнним станом. Під час оголошення повітряної тривоги територіальні центри призупиняють свою роботу, а всі студенти, викладачі та співробітники, які перебувають у приміщенні установи, спускаються до найближчого укриття. Після закінчення повітряної тривоги учасники навчального процесу повертаються до занять. Не зважаючи на тривоги, екстрені/планові відключення електроенергії, за проханням отримувачів соціальних послуг заняття «Університету третього віку» проводяться з гнучким графіком залежно від обставин.

Разом з тим деякі територіальні центри на літній період не припиняли проводити навчання в Університетах, щоб люди похилого віку у такий нелегкий для всіх час не лишалися без уваги та підтримки.

Протягом 2022-2023 навчального року працівниками територіальних центрів, запрошеними професіоналами та волонтерами проведено 15 097 занять (9 554 заняття на факультетах та 5 543 – у гуртках).

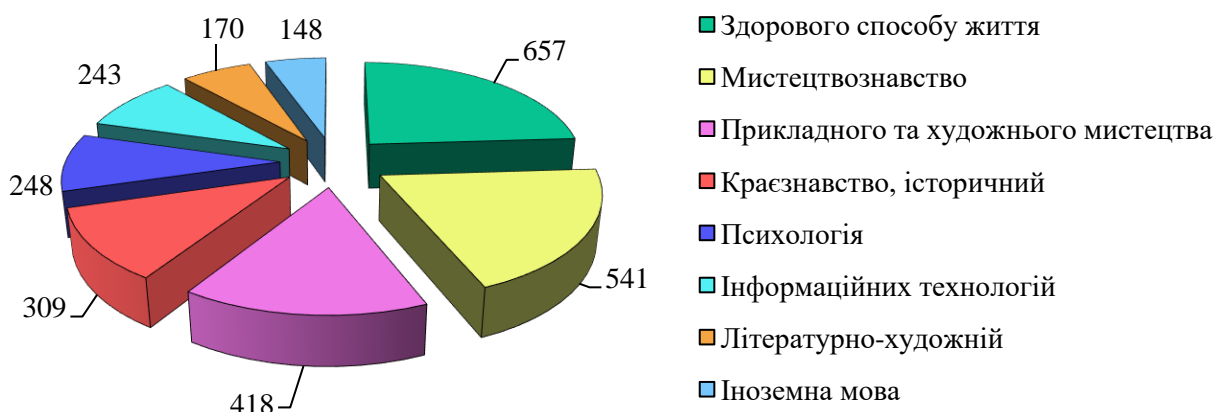
«Університет третього віку» у 2022-2023 навчальному році

Робота факультетів

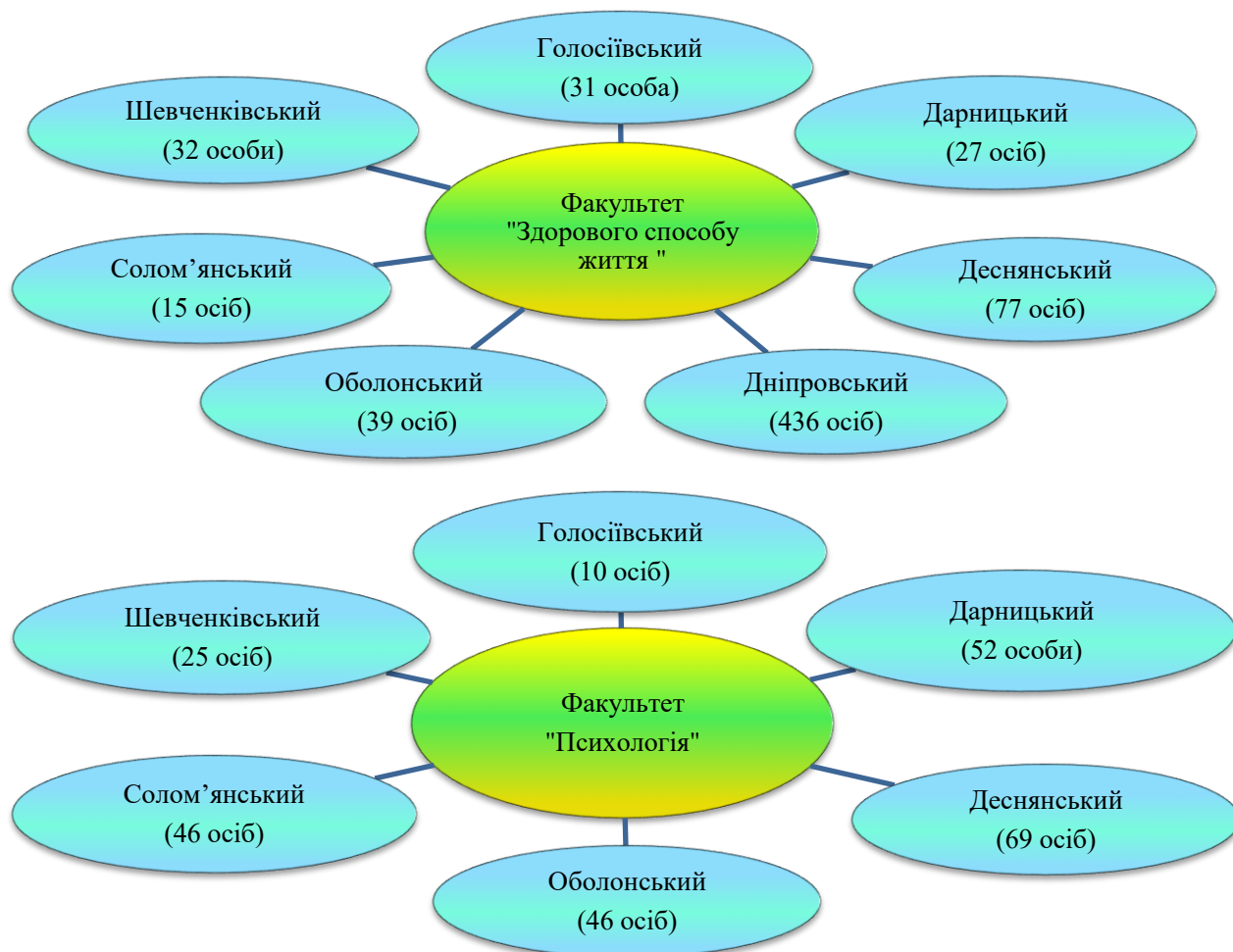
Особи похилого віку та люди з обмеженими можливостями активно відвідують Університет, реалізуючи принцип «освіти протягом життя». Люди навчаються протягом життя з різних причин: прагнення розвитку, шанс отримати нові знання та уміння або просто особисте бажання вчитися. В Університетах для дорослих є можливість покращити знання будь-коли. Тут пропонується широкий спектр курсів і предметів навчання – від факультету краєзнавства до факультету інформаційних технологій.

Наймасовіші факультети

Серед функціонуючих в Університетах факультетів найбільша кількість слухачів відвідує наступні: «Здорового способу життя» (657 осіб), «Мистецтвознавство» (541 особа), «Прикладного та художнього мистецтва» (418 осіб), «Краєзнавство, історичний» (309 осіб), «Психології» (248 осіб), «Інформаційних технологій» (243 особи), «Літературно-художній» (170 осіб) та «Іноземної мови» (148 осіб).

Найпоширенішими є факультети «Здорового способу життя» які наявні у 7 територіальних центрах, «Психологія» - у 6 районних територіальних центрах.

Вивчення проблем освіти людей старшого віку як соціального явища та наявність інтересу у слухачів Університету до різних сфер життєдіяльності дало змогу організувати і запрацювати факультетам іншого спрямування. Так у територіальному центрі Дніпровського району м. Києва функціонує факультет «Теологія», який відвідує 43 особи, а у територіальному центрі Солом'янського району м. Києва працює факультет «Юридичний», на навчання в який зараховано 28 осіб. Також, враховуючи умови сьогодення, згідно запитів отримувачів соціальних послуг у територіальних центрах Голосіївського, Деснянського і Шевченківського районів створені факультети «Української мови», які відвідують 66 осіб. Слухачі вивчали фонетику, лексикологію, граматику, а кожне заняття було комплексним, тому що було присутнє і читання, говоріння, письмо, лексичні вправи, вправи з орфографії, щоб всі бажаючі скоріше могли заговорити чистою солов'їною мовою.

Гурткова робота

Досвід існування «Університету третього віку» в м. Києві показав, що гурткова робота все ще має попит у підопічних територіальних центрів – на звітну дату гуртки функціонують в 6 районних територіальних центрах. Система гуртків забезпечує створення сприятливого середовища для літературної, художньої творчості людей старшого віку, підтримки фізичних, психологічних та соціальних можливостей, профілактики ранніх захворювань.

Наймасовішими серед усіх гуртків є наступні: «Мистецтвознавство» (269 особи), «Декоративно-прикладного мистецтва» (150 осіб), «Хорового співу» (111 осіб), «Фізична культура» (101 особа), «Комп'ютерна грамотність» (82 особа) та «Іноземна мова» (59 осіб).

У порівнянні з іншими найпоширенішими є гуртки «Декоративно-прикладного мистецтва», які функціонують у 5, та «Фізична культура», які функціонують у 4 територіальних центрах.

Адаптуючись до потреб та інтересів отримувачів соціальних послуг у територіальних центрах відкриваються унікальні гуртки та клуби. Так, у територіальному центрі соціального обслуговування Шевченківського району м. Києва створені гуртки «Правовий» та «Фінансова грамотність», які відвідує 7 та 6 осіб відповідно.

Досягнення слухачів Університету

Участь в благодійному ярмарку майстринь ТЦ Деснянського району

Отримувачі соціальних послуг беруть активну участь у житті територіальних центрів, районних та міських заходах. Протягом 2022-2023 навчального року до різних свят та визначних дат територіальними центрами організовувалися концерти, літературно-музичні зустрічі, виставки робіт, під час проведення яких слухачі Університету мали можливість проявити майстерність та навички в вокально-хоровому жанрі, театральному мистецтві, авторській поезії, декоративно-прикладному мистецтві. Отримувачі соціальних послуг беруть активну участь у виставках, ярмарках для жителів району, проводять майстер-класи, на яких діляться своїми знаннями з усіма бажаючими, а отримані кошти передають на благодійність.

Найрозповсюдженішою практикою є організація виставок та експозицій авторських робіт слухачів Університету в приміщеннях територіальних центрів. Так, за ініціативи Департаменту соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація) та Київського міського територіального центру соціального обслуговування з 17 по 19 травня 2023 року у приміщенні територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Шевченківського району м. Києва проходила виставка народної творчості «З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ», до участі в якій долучилися всі охочі отримувачі соціальних послуг територіальних центрів міста Києва. До уваги публіки були представлені вишиті картини, одяг, рушники, також олійний та акварельний живопис, обереги, прикраси ручної роботи, вироби із глини, сувенірні іграшки, картини і текстильні вироби у техніці печворк та ін. Деякі вироби були виставлені на продаж, а отримані кошти, за згодою авторів, були передані на підтримку наших захисників.

Роботи майстринь ТЦ Оболонського району

Роботи майстринь ТЦ Подільського району

Розмальовані гільзи -
роботи майстринь
ТЦ Дарницького району

Враховуючи реалії сьогодення часом проходять і нестандартні заходи, як наприклад виставка патріотичних плакатів і розмальованих гільз «Мистецтво під час війни» в бібліотеці ім. Миколи Руденка, в якій взяли участь і майстрині територіального центру Дарницького району.

Ці заходи неодмінно позитивно впливають на емоційний та, як наслідок, і на фізичний стан учасників. Кількість прихильників народної творчості та художньої самодіяльності постійно збільшується за рахунок створення територіальними центрами сприятливих умов для всебічного розвитку людей похилого віку.

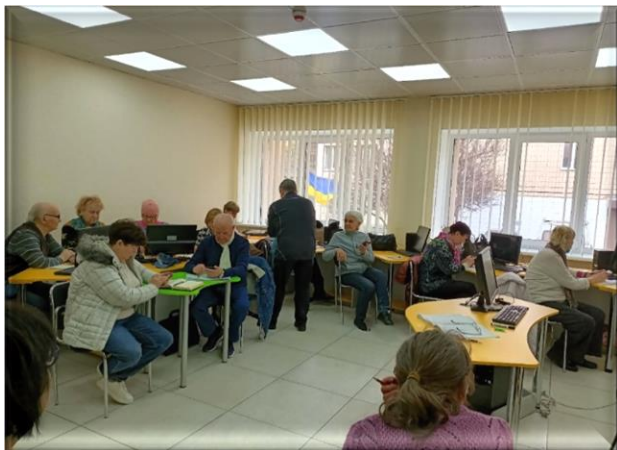
Хорові колективи територіальних центрів Деснянського, Дніпровського, Оболонського, Солом'янського, Шевченківського районів м. Києва активно беруть участь у культурних заходах територіальних центрів виконуючи українські народні пісні, класичний, оперний репертуар, романси, пісні сучасних композиторів та виконавців, які не залишають байдужим відвідувачів та пробуджують у них широкий спектр почуттів: від переживань і смутку до радості і віри в краще – в ПЕРЕМОГУ.

Ансамблі охоче беруть участь у різноманітних районних, міських та Всеукраїнських конкурсах, де гідно представляють свої райони та місто. Так, наприклад хор «Червона калина» територіального центру Дніпровського району м. Києва є лауреатом державної премії України за участь у Всеукраїнському конкурсі хорових колективів «З любов'ю до життя».

Хор «Червона калина»
ТЦ Дніпровського району

Люди похилого віку із задоволенням бажають йти в ногу з часом – вони вміють працювати на комп'ютерах та активно користуються «всесвітньою павутиною», навчаючись на факультеті «Інформаційні технології». Слухачі отримали навички володіння функціями гаджетів для спілкування, фотографування, їх налаштування під свої потреби в побуті, встановлювання та

Факультет «Інформаційні технології»
ТЦ Шевченківського району

використання корисних програм таких як Дія, Київ Цифровий, EasyWay, Tabletki.ua, HELSI, OLX. На практиці удосконалювали знання з використання програм-месенджерів, зокрема Viber, Telegram, Facebook Messenger, вчилися сплачувати комунальні послуги через застосунки Приват 24, Ощад 24/7, створювати облікові записи в Google, реєструватися в особистих кабінетах, передавати показники квартирних приладів обліку, записуватися на прийом до лікаря та навіть перераховувати гроші на благодійність.

Крім цього, як показало життя, знання, здобуті людьми похилого віку, які відвідували факультети «Іноземної мови» (англійська, німецька, італійська та ін.) «Інформаційних технологій» знадобилися їм, коли вони опинилися закордоном, рятуючись від наслідків військових дій в Україні. Зі знанням мов наші слухачі швидше адаптувалися до нового середовища проживання, а завдяки умінням користуватися смартфонами, комп'ютерами та інтернетом вони дізнаються необхідну інформацію, а також підтримують зв'язок з близькими через відеодзвінки.

Слухачі Університету не тільки вміють навчатися, а й відпочивати. Адже педагоги Університету організують дозвілля, прислухаючись до побажань слухачів.

Для підопічних більшості територіальних центрів постійно організуються екскурсії і прогулянки до визначних місць, архітектурних й історичних пам'яток, музеїв та храмів міста, адже саме на колективних прогулянках та заходах люди похилого віку мають змогу поспілкуватись та знайти нових друзів.

Студенти похилого віку є великими поціновувачами українського та закордонного мистецтва, що в свою чергу пояснює таку велику популярність факультету і гуртка «Мистецтвознавство». Зі слухачами проводяться заняття з обговоренням культур різних країн, організуються перегляди фільмів, відеолекторіїв, роликів, відвідування музеїв та театрів міста, прослуховуються композиції, вивчаються народні традиції та звичаї, підвищується рівень доступності культурно – освітніх програм.

Екскурсія слухачів Університету
ТЦ Голосіївського району

Факультет «Театрального мистецтва»
ТЦ Солом'янського району

У територіальному центрі Солом'янського району м. Києва працює факультет «Театрального мистецтва», а у територіальних центрах Дарницького і Дніпровського районів працюють гуртки «Театральна студія». Керівники факультету і гуртків - люди творчі, натхненні, які пропонують на розгляд слухачам яскраві сценарії, цікаві мініатюри та твори, а ролі підбираються для кожного індивідуально.

Кожний артист висловлює та втілює в ролі своє бачення, своє життя та найпотаємніші думки, розкриває здібності. Вистави, які демонструють місцеві артисти збирають зали та мають неабияку популярність серед студентів.

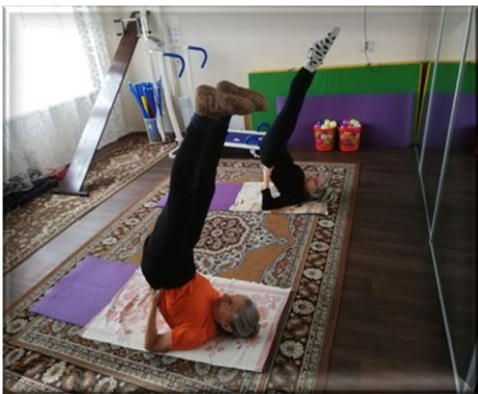
Прагнучи до прекрасного слухачі Університету радо приймають приємні сюрпризи. До свята останнього дзвоника БФ «Старенькі» подарував професійну фотосесію студентам територіального центру Дніпровського району м. Києва. На світлинах фотографи увічнили красу і «вогники в очах» наших дорогих студентів.

У непростий рік війни більш важливими стали заняття на факультеті та гуртку «Психологія». Різні психологічні тренінги, лекції, бесіди, рекомендації, повсякденні практики допомагали підопічним здобути спокій у будь-яких ситуаціях, зняти стрес, заспокоїти тривогу, а також бути більш активними та енергійними.

Підтримуючи ідею активного довголіття громадяни з великим інтересом і запалом працюють над своєю фізичною формою. Популярність факультетів та гуртків «Здорового способу життя» обумовлена можливістю задоволення потреб літніх людей розширювати знання про здоровий спосіб життя і їх мотивації зміцнювати своє здоров'я, що сприяє поліпшенню фізичного, психічного і соціального стану сучасного пенсіонера в суспільстві, і в умовах війни є особливо актуальним. Щоденно, усі бажаючі можуть відвідати заняття з лікувального фітнесу, які проходять в залах або на вулиці, з використанням елементів дихальної гімнастики, йоги, суглобової гімнастики, стрейчингу, танцювальної аеробіки та тренажерів. Також за наявності спеціалістів відвідувачів факультетів та гуртків «Здорового способу життя» районних територіальних центрів навчають надавати першу долікарську допомогу, що є безумовно важливими знаннями і навиком в умовах сьогодення.

Фотосесія слухачів
ТЦ Дніпровського району

Факультет «Здоровий спосіб життя»
ТЦ Десянського району

На сьогодні через військову агресію вторгнення рф на територію нашої України особливим проявом активності і чітким відстоюванням громадянської позиції студентів Університетів є волонтерська допомога українським воїнам, адже своєю участю і підтримкою бійців наші слухачі теж роблять свій внесок у Перемогу. Так, студенти «Університету третього віку» Дарницького, Деснянського, Дніпровського, Солом'янського та Шевченківського районів об'єднавшись у волонтерські клуби або на заняттях з рукоділля плетуть маскувальні сітки, костюми «кікімора», виготовляють окопні свічки, в'яжуть теплі шкарпетки, рукавиці, пояси, наколінники, шапки, шують білизну, готують різні смаколики і вітамінні збори, створюють обереги для бійців ЗСУ та всіх військових формувань, що захищають нашу Батьківщину та нашу свободу. А учасники ансамблю «Калинові наспіви» територіального центру соціального обслуговування Дарницького району м. Києва постійно проводили благодійні концерти, і отримані кошти передавали на потреби воїнам ЗСУ.

Волонтерська допомога від
ТЦ Шевченківського, Дарницького та Деснянського районів

В березні 2023 року слухачі територіального центру Дарницького району м. Києва взяли участь у районній акції «Подаруй тепло і світло воїну ЗСУ», яка стала новим зафіксованим досягненням у національному реєстрі рекордів України – найбільша кількість окопних свічок на одній локації - 31 258 одиниць! А ще за волонтерську діяльність активістка Тетяна Махрінська була відзначена подякою Головнокомандувача Збройних Сил України, Валерія Залужного.

Враховуючи вищевикладене, можна стверджувати, що організація навчання в «Університеті третього віку» є важливою формою діяльності відділень денного перебування територіальних центрів і становить невід'ємну частину процесу соціалізації людей похилого віку, адже слухачі Університету та відвідувачі гуртків з великим бажанням і активністю засвоюють нові знання, відкривають для себе нові види організації дозвілля, розширюють свій світогляд та реалізують своє право на активне громадянське життя, активну життєву позицію, що підвищує їх соціальну значимість в суспільстві.